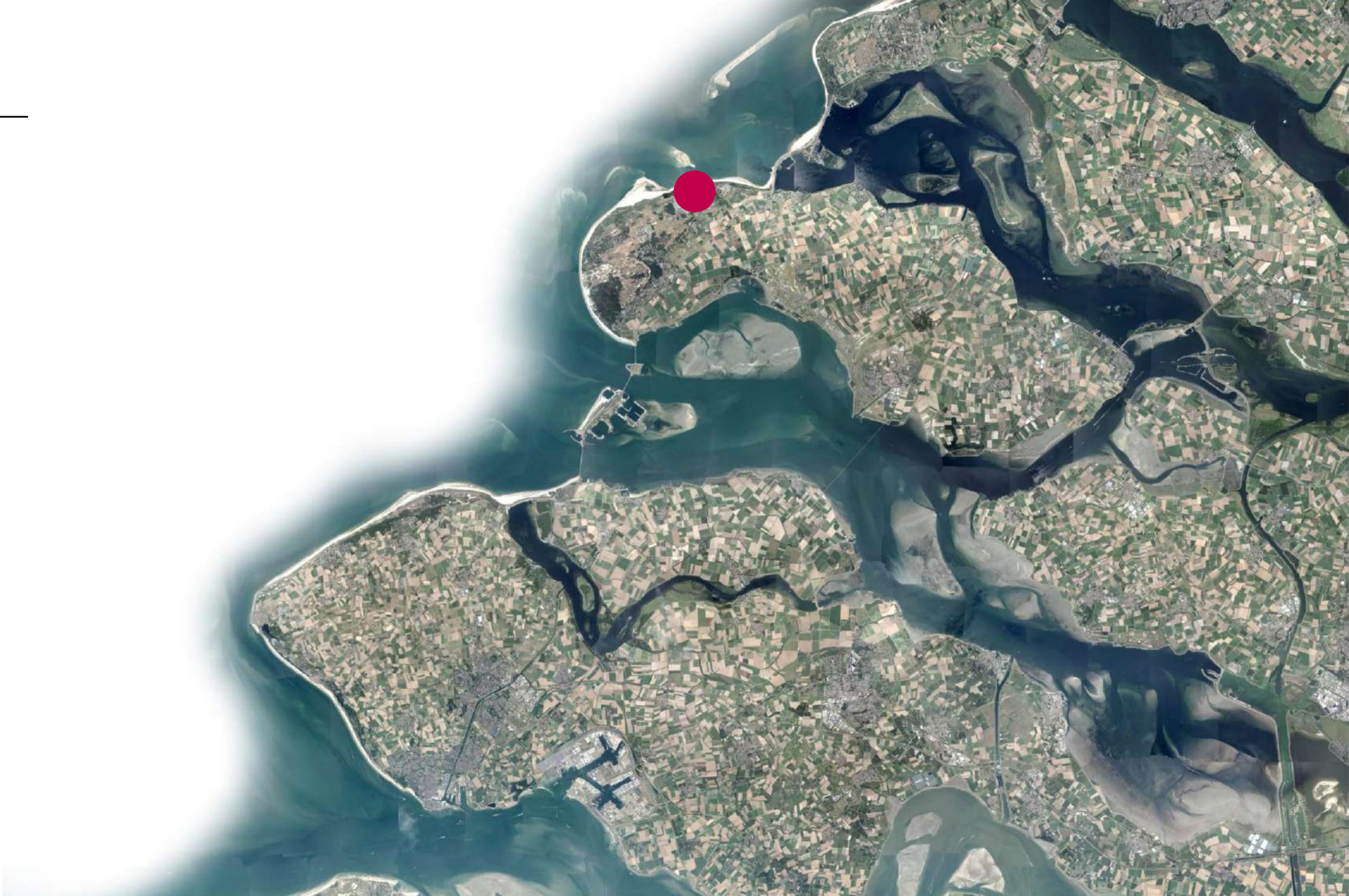

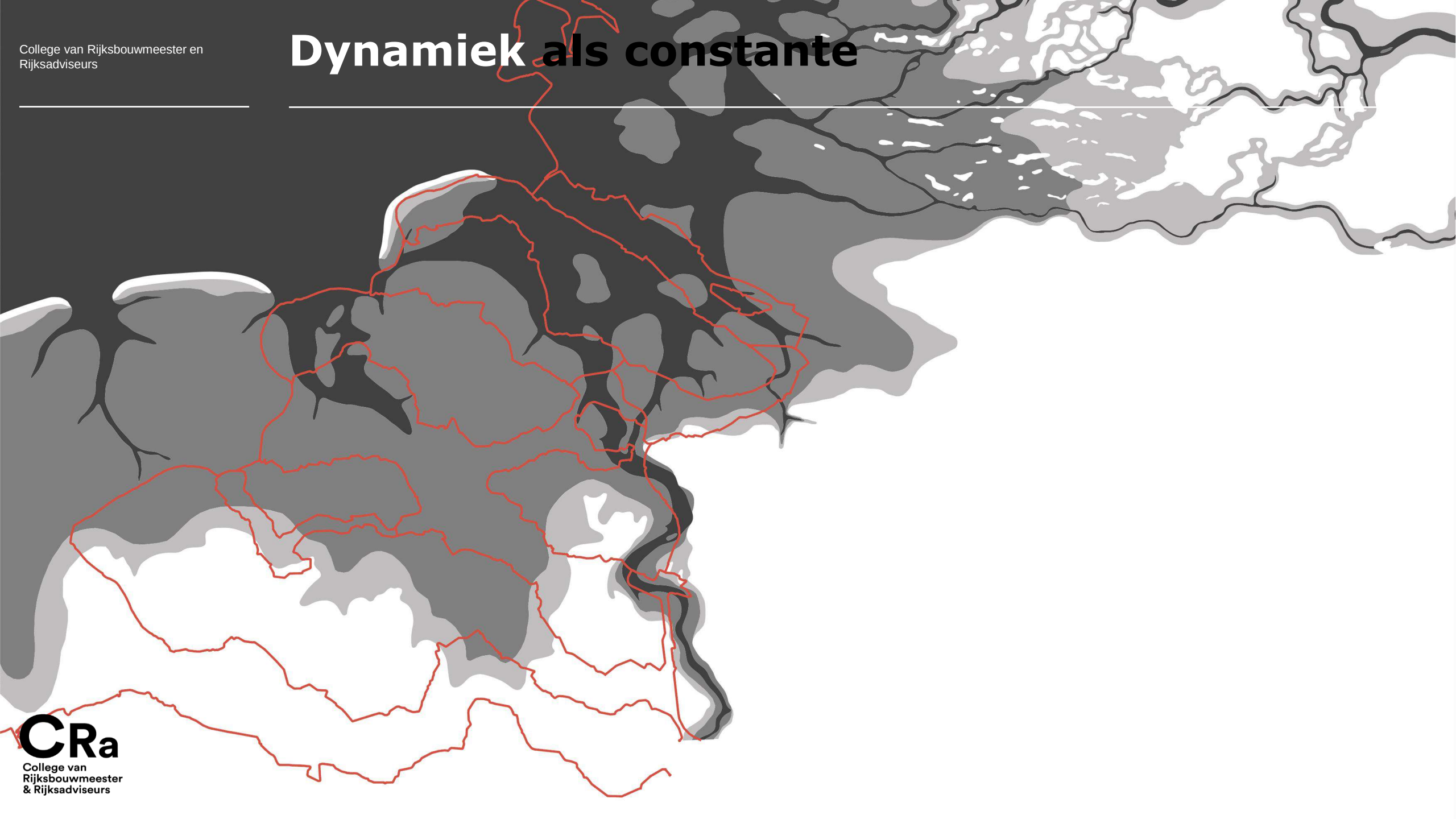
Business as *unusual*

Living lab zoetwater Schouwen-Duivenland

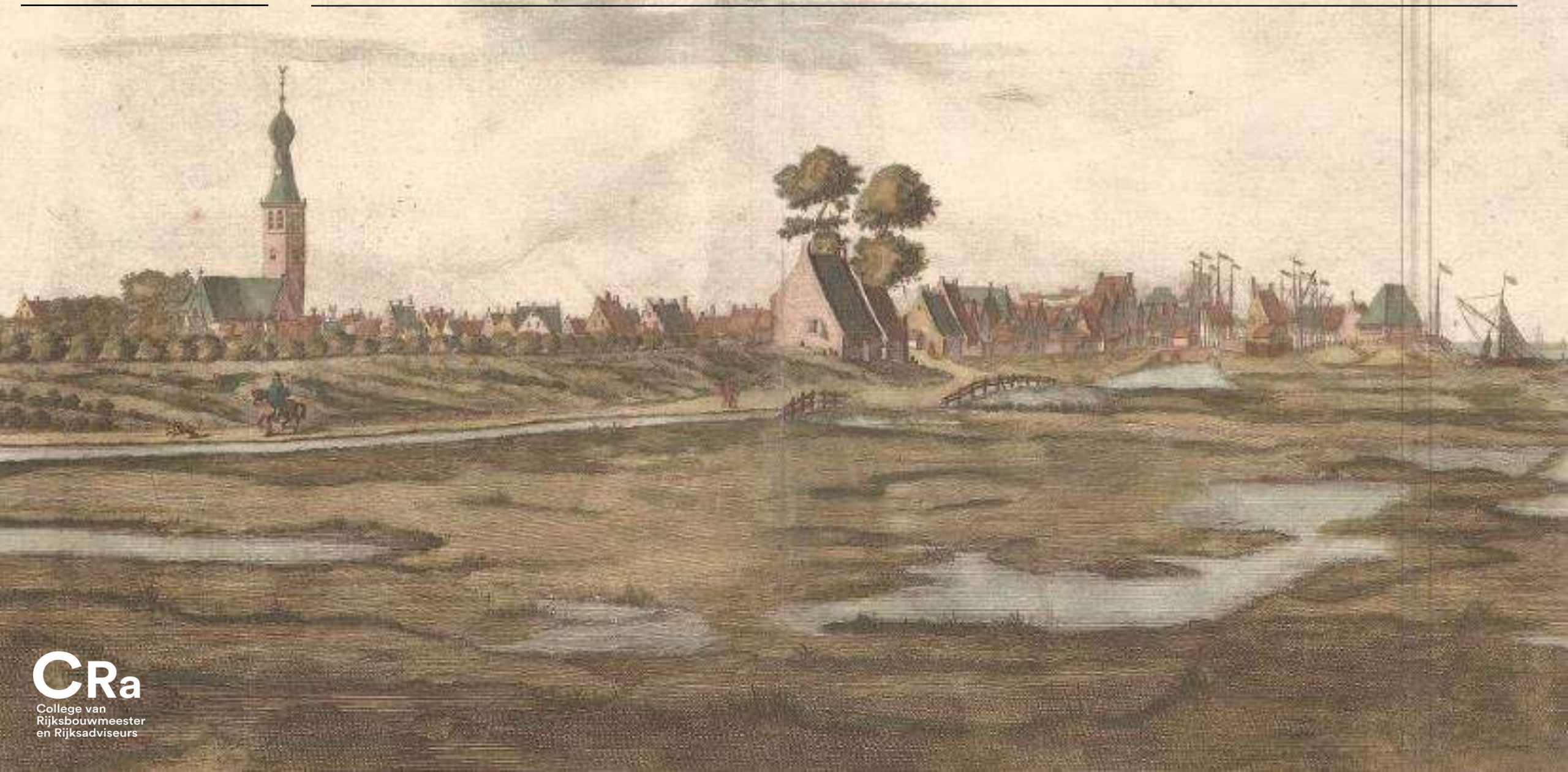
23 januari 2025
Jannemarie de Jonge

Dynamiek als constante

Omgaan met dynamiek

Omgaan met dynamiek

Omgaan met dynamiek

Omgaan met dynamiek

Omgaan met dynamiek

Perspectiefwisseling

20^e eeuw

- Beheersing & controle
- Blauwdruk planning, statisch
- Maakbaarheid, mens dominant over natuur

21^e eeuw

- Onzekerheid = gegeven
- Adaptieve planning, dynamisch
- Natuurkracht erkennen en benutten; '*Vooruit naar de natuur*'

Natuur maakt geen plan. Natuur is een plan

Veerkracht

Symbiose

Adaptatie

Kringloop

Ontwerpen aan transformatie Voorbeeld Waddenkust

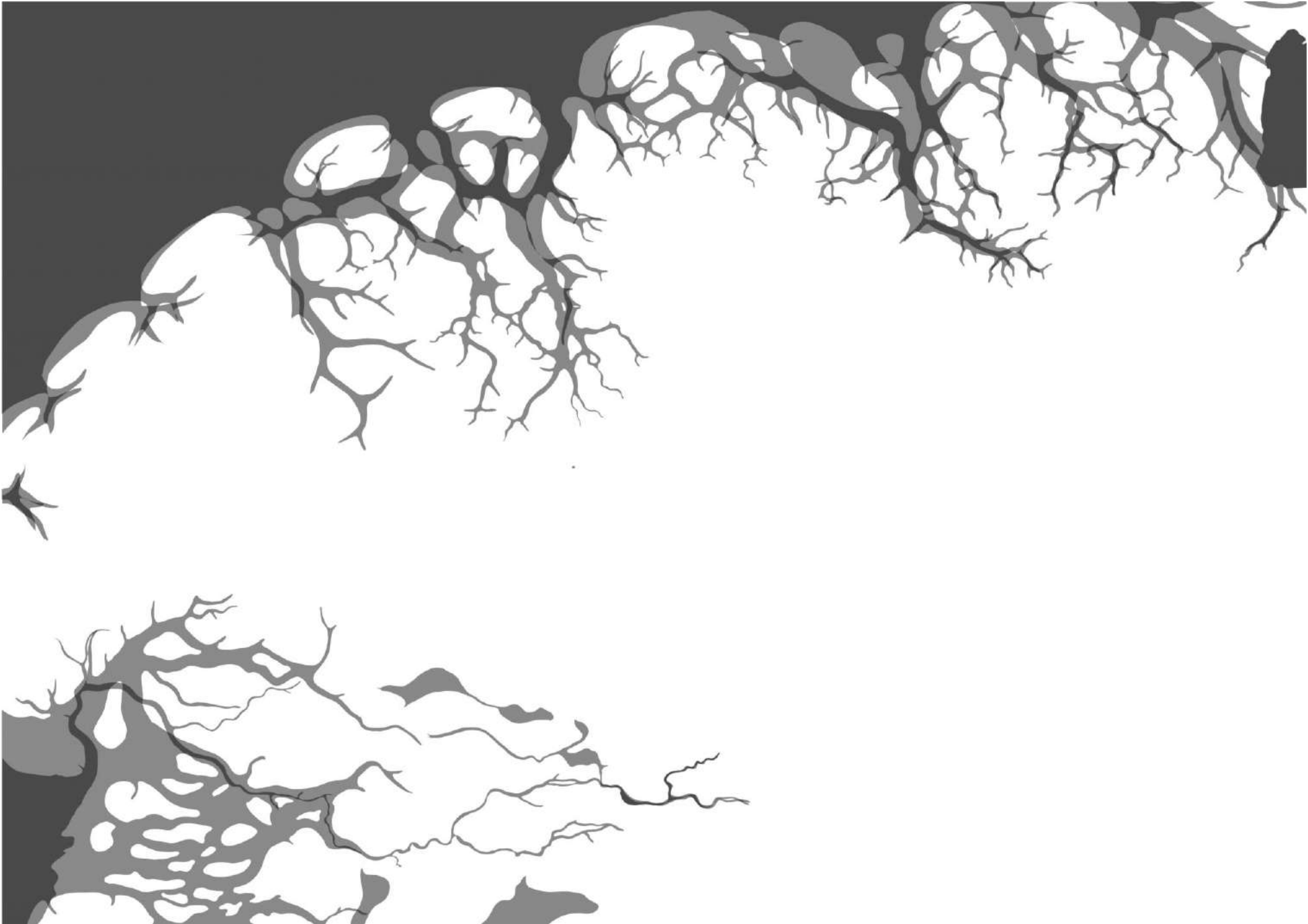
Toekomstatelier Waddenkust 2023

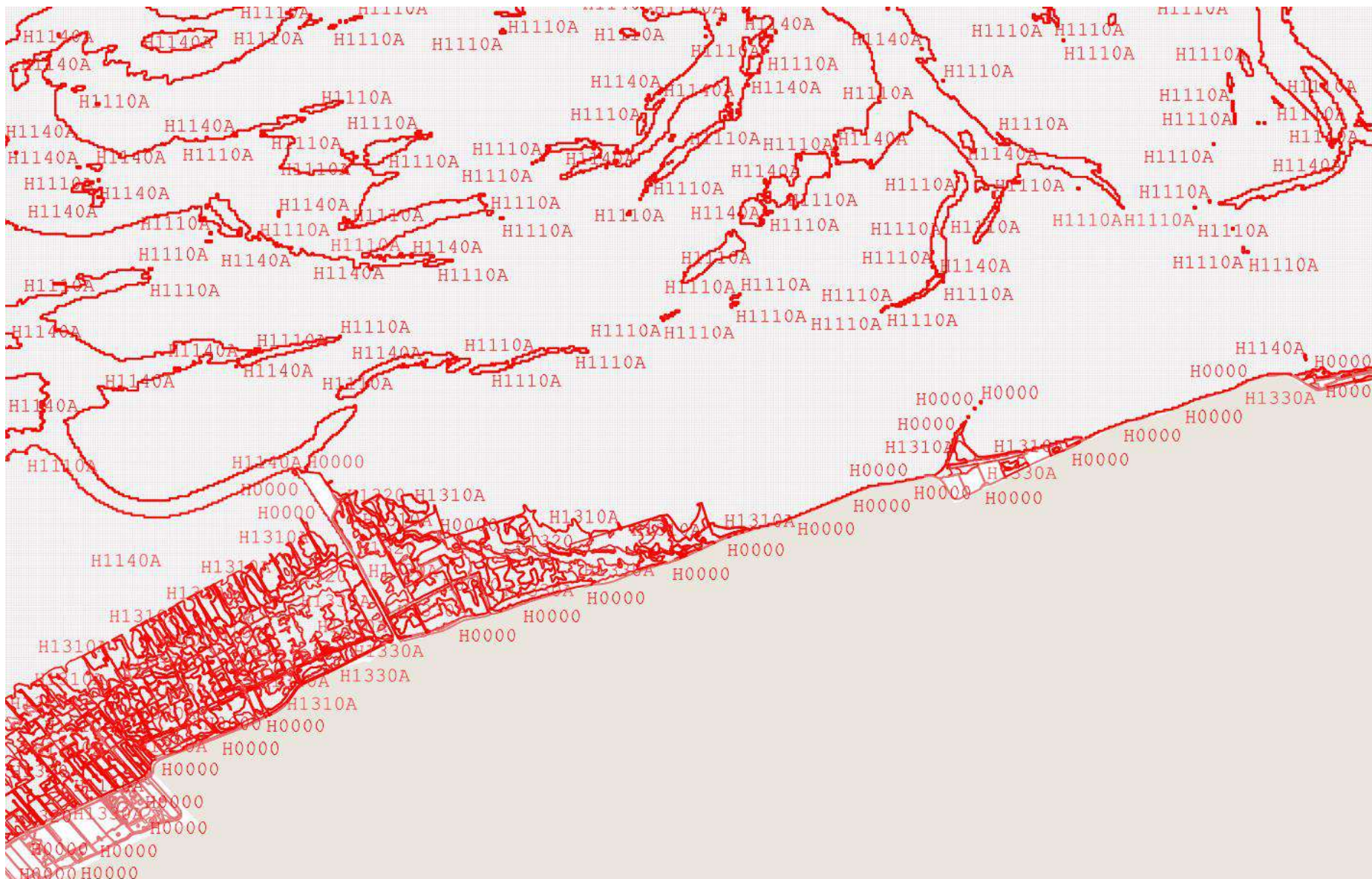
A landscape photograph showing a green field in the foreground, a line of trees and a water tower on a hill in the middle ground, and three wind turbines in the background under a cloudy sky.

‘Het landschap dat zijn wij’

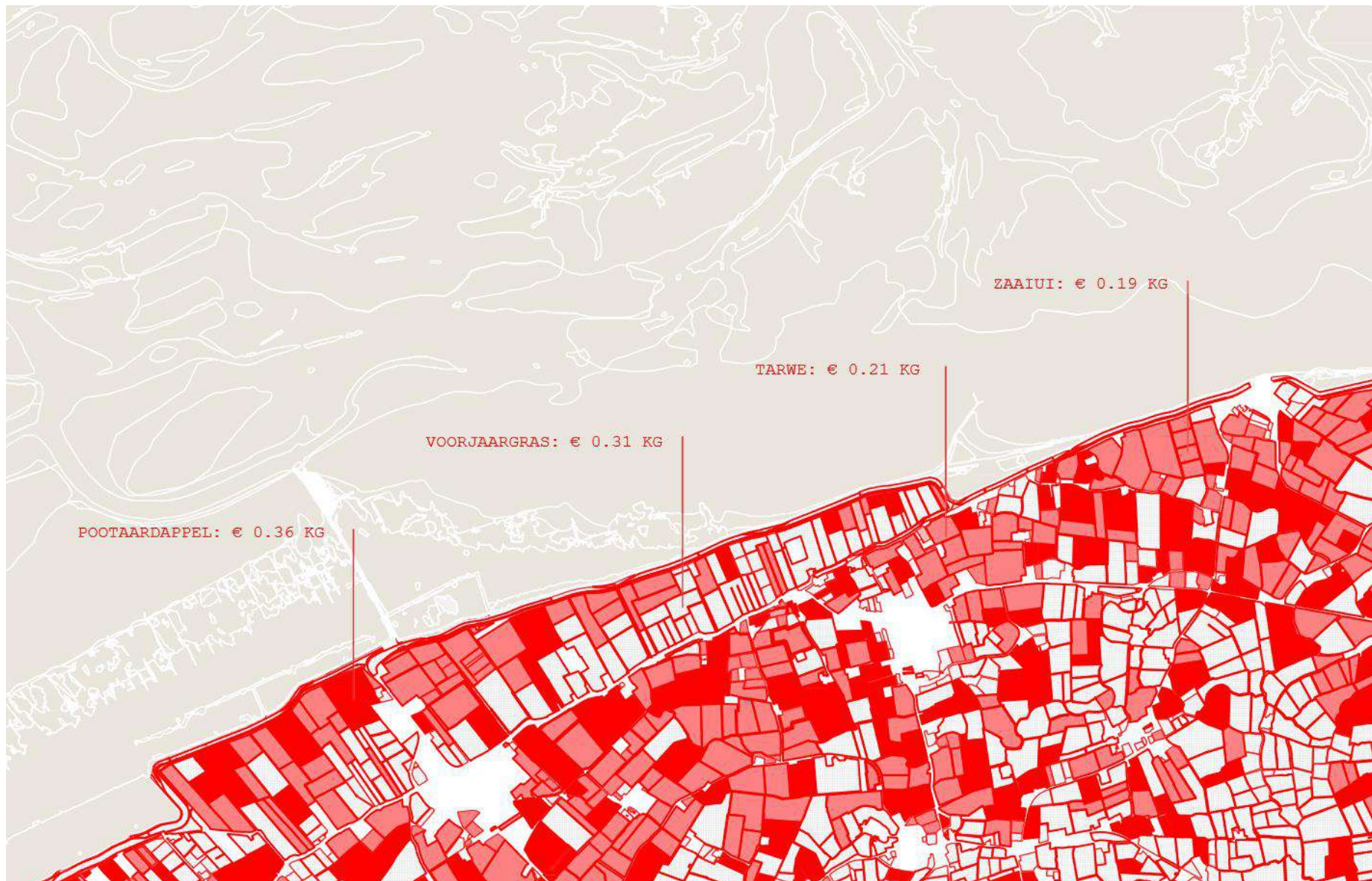
**Elke generatie heeft eigen opgaven,
hoe werken we aan generatieve landschappen?**

Accountant-natuur N2000

Hoog rendementslandbouw

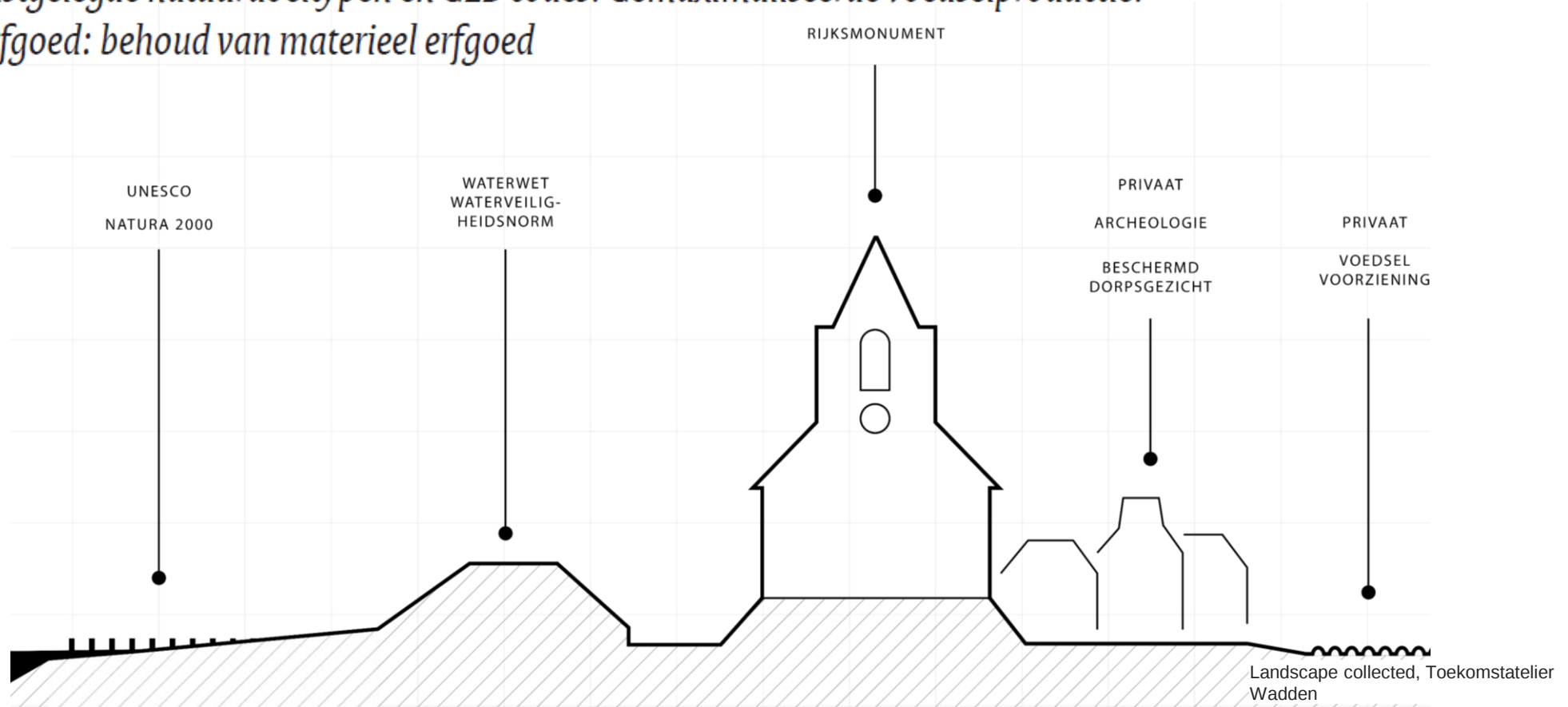

Behoud van erfgoed

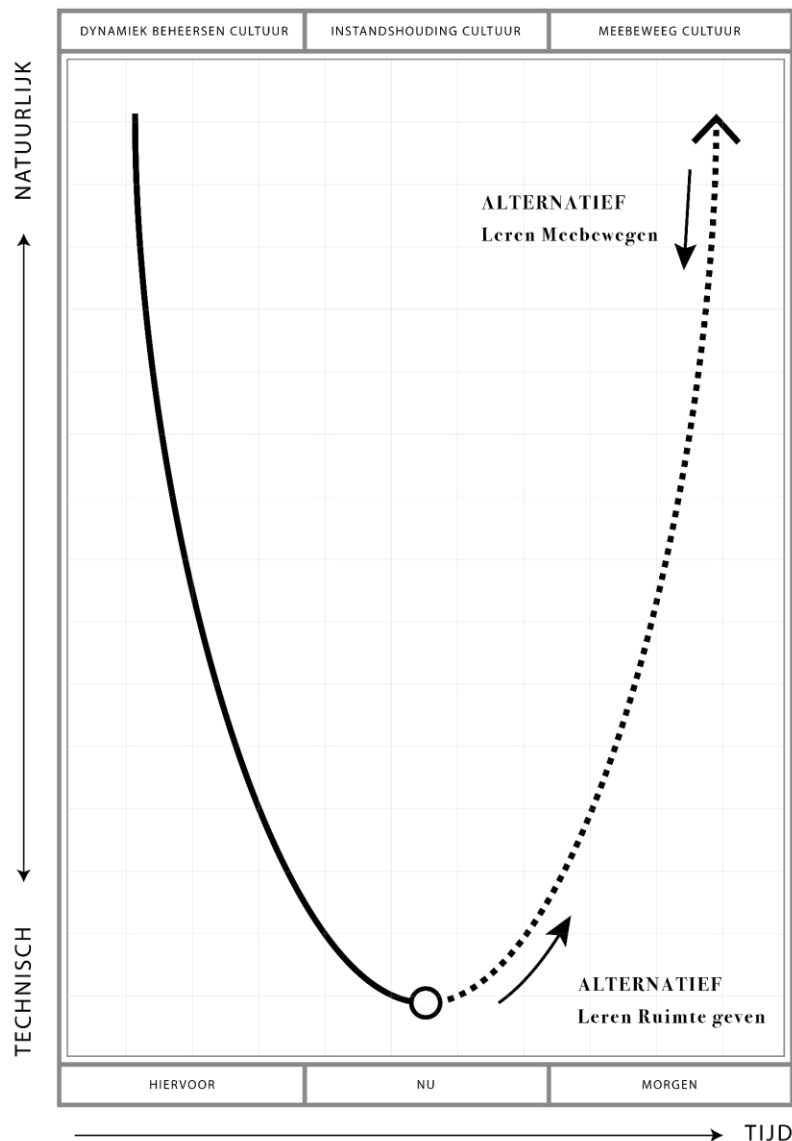

Pijnlijke waarheid: business as usual loopt op alle fronten vast

- *Waterveiligheid: beschermen tegen water, de dijk als waterkering*
- *Zoetwaterbeschikbaarheid: gecontroleerd zoetwater afvoeren (u vraagt, wij draaien)*
- *Landbouw en natuur: landbouw en natuur als gescheiden werelden. Accountantbenadering met vastgelegde natuurdoeltypen en GLB codes. Gemaximaliseerde voedselproductie.*
- *Erfgoed: behoud van materieel erfgoed*

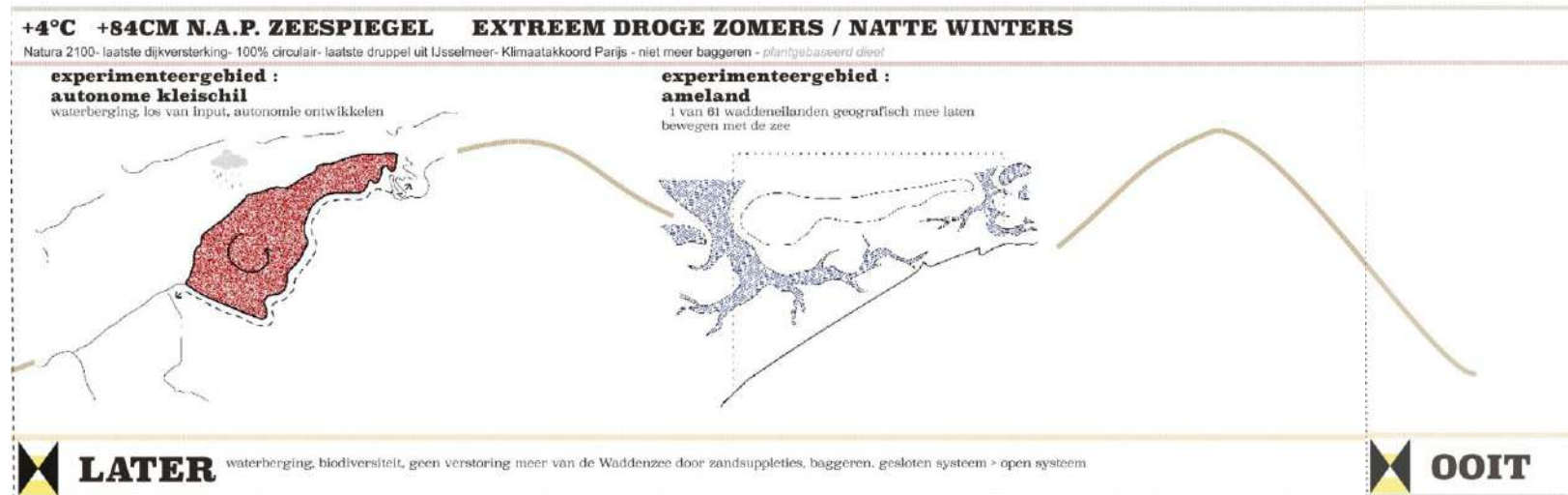
Oplossende denkrichting

Levende bodem- en watersysteem als basis

Meebewegen met
natuurlijke processen,
techniek ondersteunt

Lerend landschap

Ontwikkel een lerend landschap, 'business as unusual'

MANIFEST VOOR HET EXPERIMENT

Landscape collected, Toekomststelier Wadden

Strategie van ‘kleine betekenisvolle stappen’

Elk jaar 1% van de grond toekennen aan langjarig experiment (10-25 jaar), als ‘regelarme gronden’

Keuze door gebied, **regie** op onderlinge synergie en kennisontwikkeling

Ondersteund door (PP) risicofonds

Leidt tot: ca 20% ‘voortrollend transitie-landschap’, *continuous beta*, 80% zorgt voor stabiliteit, kan de kat uit de boom kijken

Wat zijn 'betekenisvolle stappen'?

Optimaliseren binnen
bestaande kaders en praktijken

Transformatie naar nieuwe
praktijken

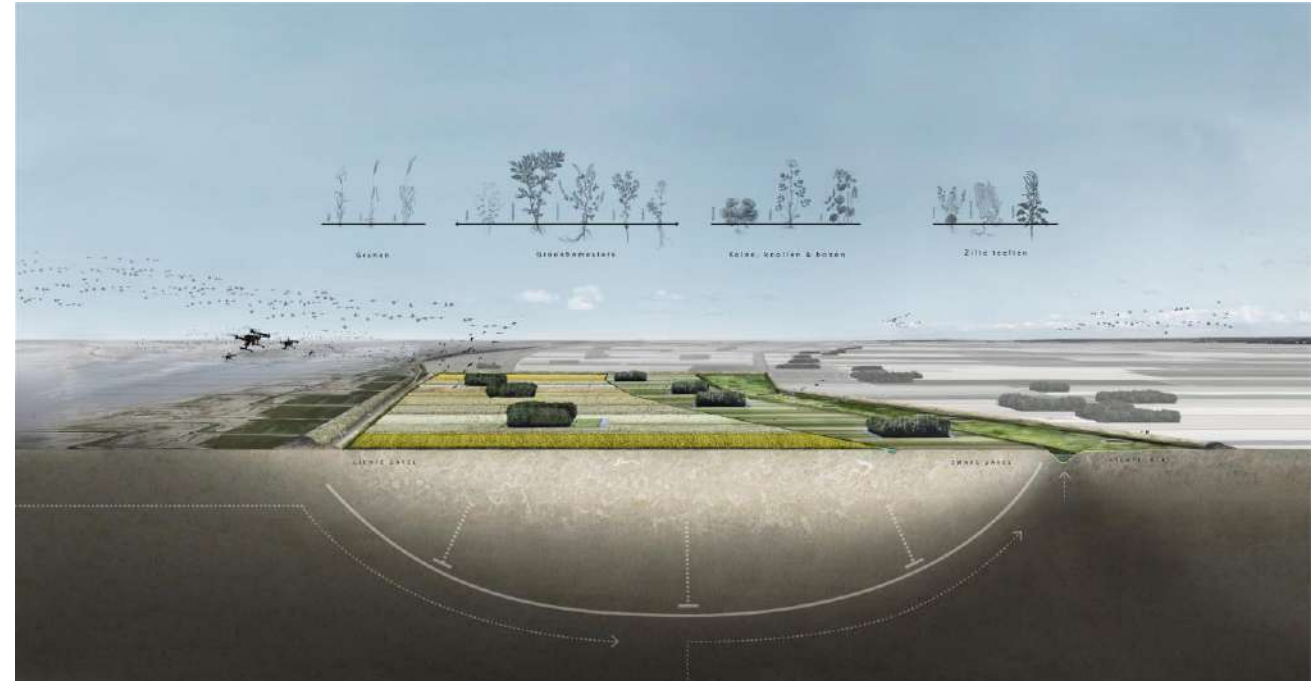
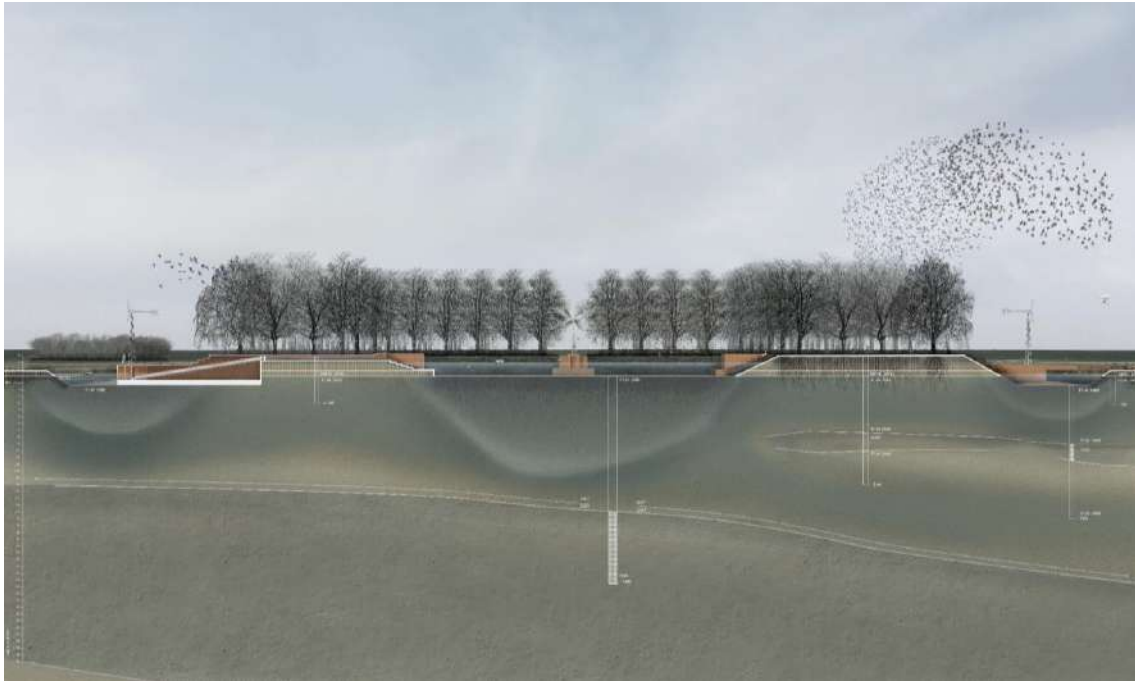
Wet van de afnemende
meeropbrengst

Innovaties op grensvlakken,
buiten landbouwsector kijken

Laaghangend fruit is al geoogst

Meervoudige meerwaarde

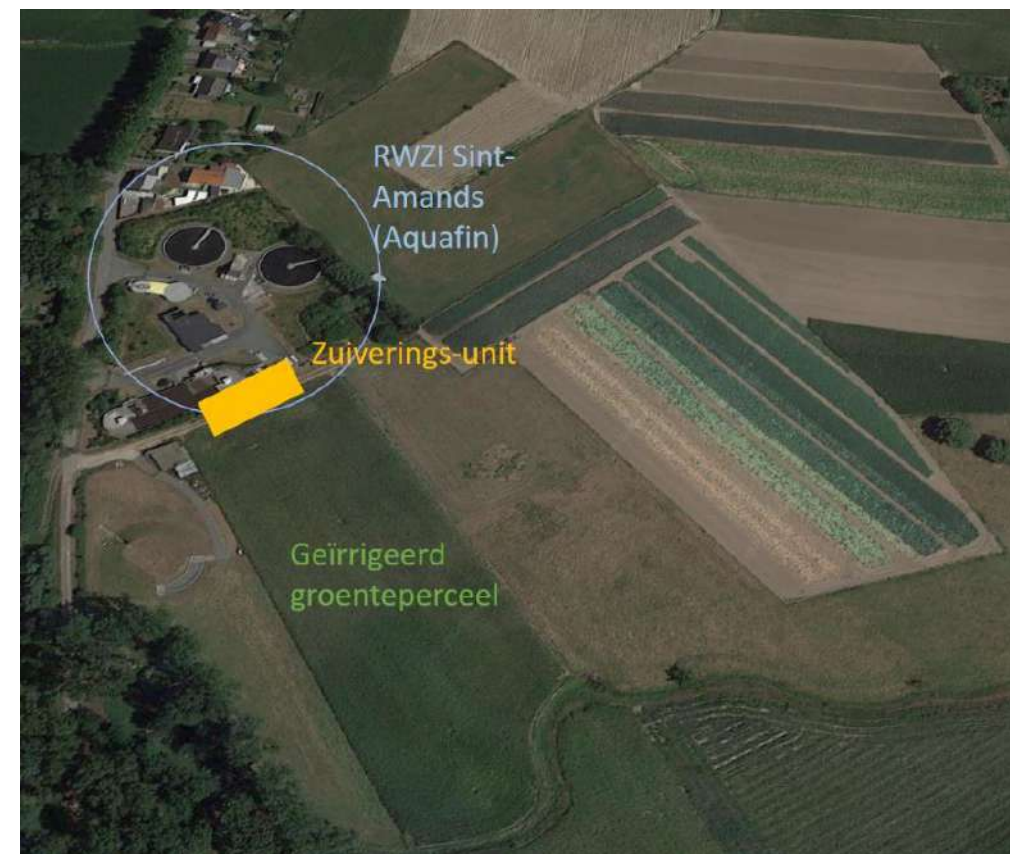
Voorbeeld: zoetwater erven

Bodemverbetering, zoetwaterbel, biodiversiteit, landschapontwikkeling, recreatieve aantrekkelijkheid.

Bron: Lieke de Jong

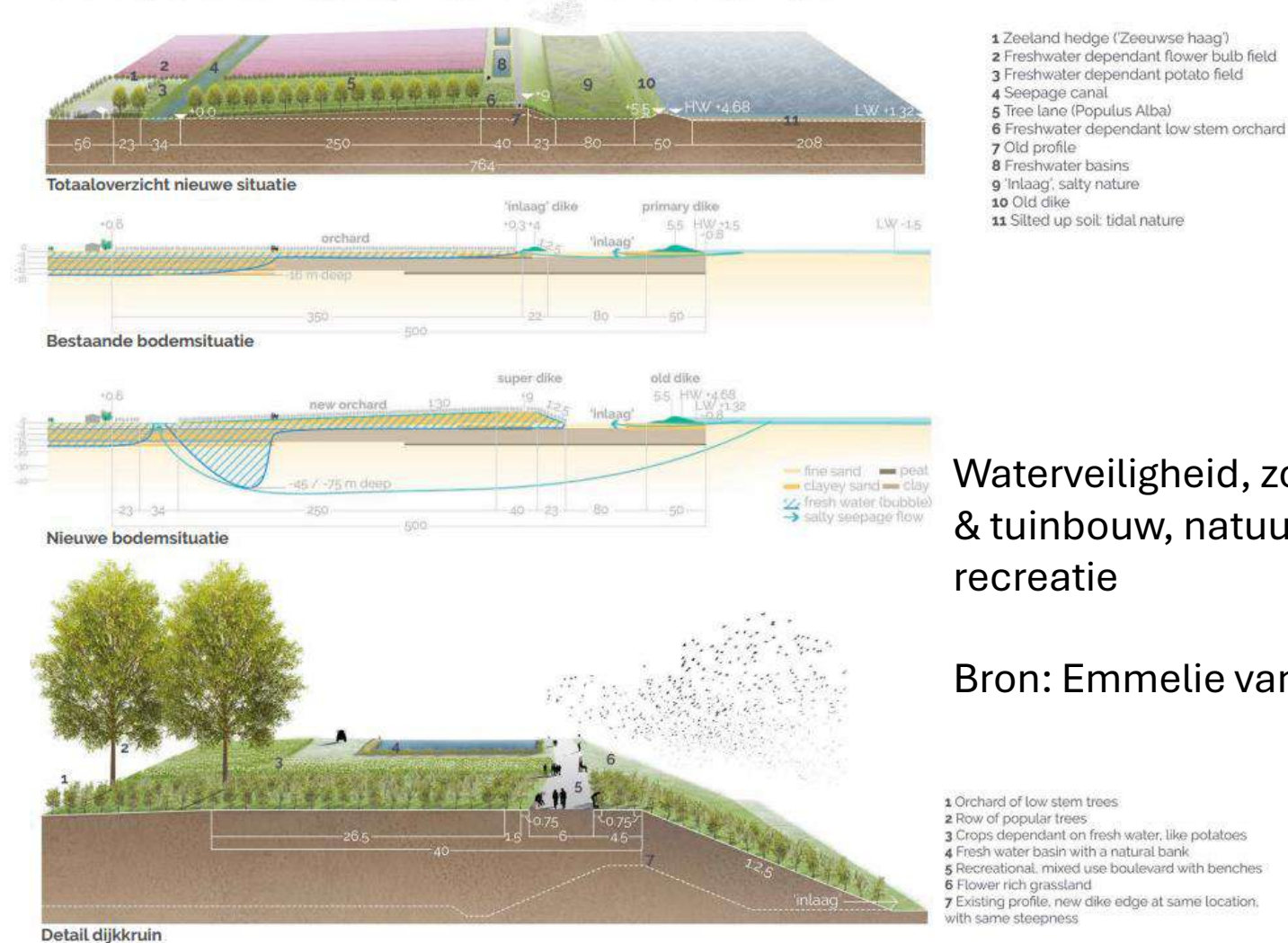
Voorbeeld: hergebruik effluent

Benutten 'afval': water, meststoffen, biogas, verbetering kwaliteit oppervlaktewater

Voorbeeld: waterveiligheidslandschap

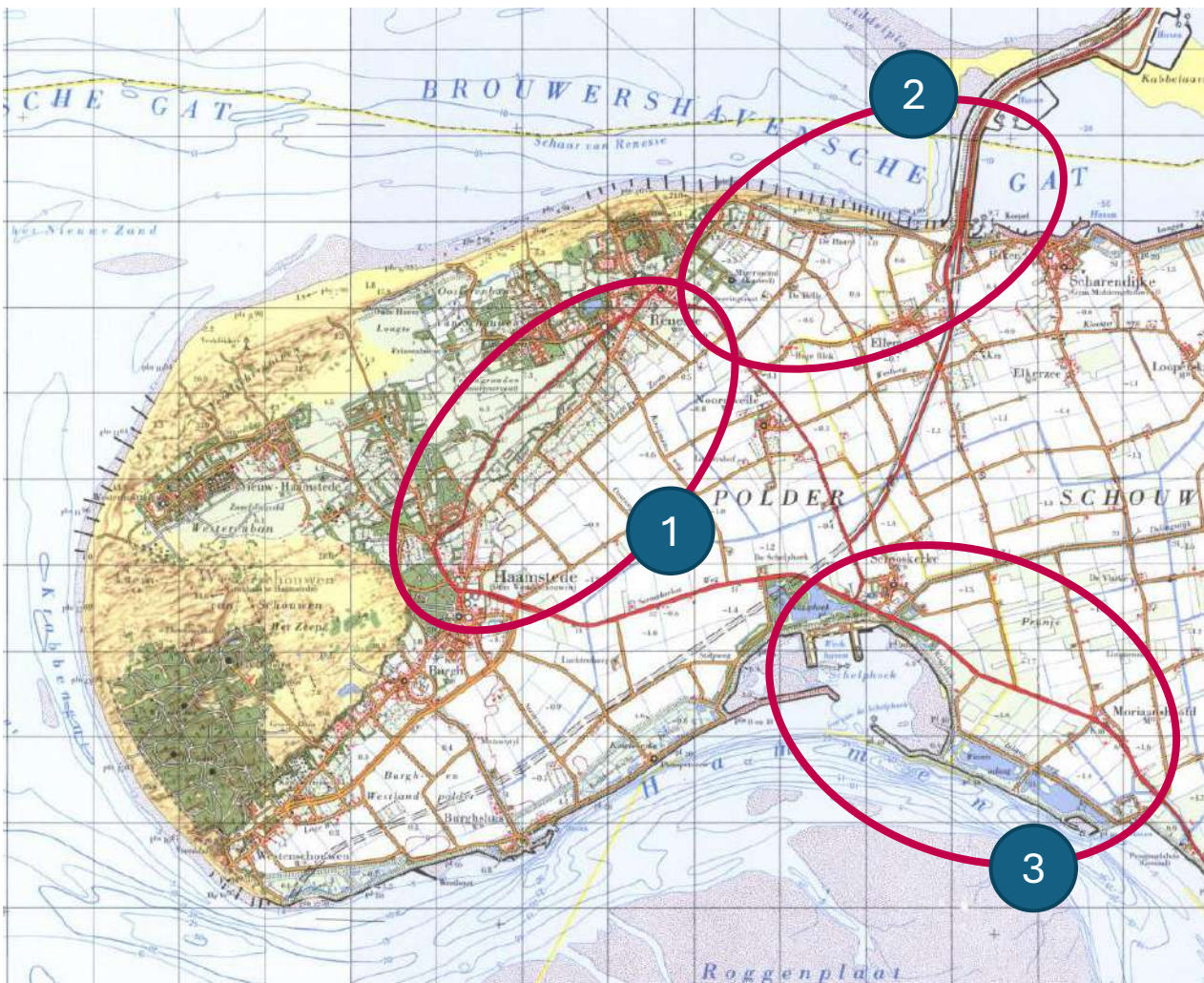
Ontwerp *landbouw-superdijk*: flauwe talud aan landbouwzijde

Waterveiligheid, zoetwaterbel, land- & tuinbouw, natuurontwikkeling, recreatie

Bron: Emmelie van Ommen

Transformatie vraagt ruimtelijke herstructurering, en tijd....

Jaren '70

Jaren '20

Denk in lange lijnen in de tijd

Zet betekenisvolle (kleine) stappen,
over sectorgrenzen heen

Bouw door op de talenten van het landschap